

רשומות

הצעות חוק

12 במאי 1953

163

כ"ז באייר תשי"ג

צמוד

186

הצעת חוק נישואין וגירושין (שיפוט בתי דין רבניים), תשי"ג—1953

187

הצעת חוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים) (תיקון), תשי"ג—1953

187

הצעת חוק מס נסיעות חוץ (תיקון), תשי"ג—1953

חוק נישואין וגירושין (שיפוט בתי דין רבניים), תשי"ג—1953

1.	נישואין של יהודים בישראל ייערכו על פי דין תורה.	עריכת נישואין
2.	התעוררה שאלה בדבר כשרות נישואין של יהודים בישראל, תובא השאלה לפני בית דין רבני שיכריע בה כאילו היתה תביעה שהוגשה אליו כדין.	כשרות נישואין
3.	לא יפקעו נישואין של יהודים בישראל אלא בגט-פיטורין לפי דין תורה.	הפקעת נישואין
4.	לבתי הדין הרבניים יהא שיפוט ייחודי בכל ענין הכרוך בגירושין של יהודים בישראל, לרבות מזונות אגב ענין גירושין.	שיפוט ייחודי
5.	הגישה אשה יהודיה לבית דין רבני תביעת מזונות נגד בעלה, אף אם לא אגב ענין גירושין, לא תישמע טענת הבעל כי אין לבית הדין הרבני שיפוט בענין.	חובת כניעה לשיפוט
6.	בעניני המעמד האישי האמורים בסעיף 51 לדבר המלך במועצתו על ארץ ישראל, 1922—1947, אשר בהם אין לבית דין רבני שיפוט ייחודי לפי חוק זה, יהא לבית דין רבני שיפוט לאחר שכל בעלי הדין יביעו הסכמתם לכך.	שיפוט מקביל
7.	שר הדתות ממונה על ביצוע חוק זה.	ביצוע

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי סעיף 53 לדבר המלך במועצתו על א"י, 1922, שלוש סמכויות הן שניתנו בידי „בתי הדין הרבניים של העדה היהודית“:

(א) סמכות ייחודית בעניני נישואין וגירושין, מזונות אגב גירושין, ואישור צוואות של חברי העדה היהודית שאינם נתינים זרים;

(ב) סמכות בכל ענין אחר של המעמד האישי של אנשים כאלה, אם כל בעלי הדין מסכימים להענקת סמכות זו;

(ג) סמכות ייחודית לכל ענין הנוגע לייסוד הקדש שנוסד בפני בית דין רבני לפי דין תורה או להנהלתו הפנימית של הקדש כזה.

„עניני המעמד האישי“ מוגדרים בסעיף 51 לדבר המלך האמור, ואלה הם:

„משפטים הנוגעים לנישואין ולגירושין, מזונות אגב גירושין, מזונות אפוטרופוסות, לגיטימציה ואימוץ קטינים, מניעת אנשים שאינם כשירים כדין מלטפל ברכושם, ירושות, צוואות ומתנות שלאחר המוות והנהלת רכוש נעדרים“.

החוק המוצע מסיר את ההגבלה שבחוק המנדטורי הנ"ל המקיים את סמכות בתי הדין הרבניים רק לגבי אנשים שהיו „חברי העדה היהודית“, כלומר רשומים בפנקס כנסת ישראל, ושלא היו נתינים זרים. עם היכנס חוק זה לתקפו יהיו בתי הדין הרבניים מוסמכים לשיפוט במסגרת סמכותם העניינית, כל יהודי בישראל, בין שהוא רשום או היה רשום בפנקס כנסת ישראל ובין אם לאו, בין שהוא אזרח ישראלי ובין שהוא אזרח או נתין זר או בעל בלי אזרחות, ובין שהוא תושב קבוע בישראל ובין שהוא ארעי.

¹ חוקי א"י, כרך נ', עמ' 2738.

החוק המוצע משנה בסמכות העניינית של בתי הדין הרבניים על ידי שהוא מוציא עניני אישור צוואות, והנהלת הקדשות מתחום הסמכות הייחודית של בתי הדין האלה ומכניסם לתחום סמכותם רק כשכל בעלי הדין מסכימים לכך (סעיף 6). ברם, חוסר סמכות ייחודית זו לא ישמש עוד אמתלא לבעל הנתבע לשלם מזונות אשתו להשתמט משיפוט רבני (סעיף 5).

הסמכות העניינית של בתי דין רבניים הורחבה (סעיף 6) גם על ידי שניתן לשאיגם יהודים, אם הביעו הסכמתם לכך, להישפט בפני בתי דין אלה בעניני המעמד האישי שלהם. להוראה זו נודעת חשיבות לגבי בני עדה לא-יהודית שאין להם בישראל בית דין דתי משלהם.

סמכותם הייחודית של בתי הדין הרבניים בעניני נישואין של יהודים בישראל גוררת אחריה גם סמכות לקבוע, לצרכי משפטים המתבררים בבתי המשפט או בבתי הדין האחרים, אם לנישואין מסוימים היה או לא היה תוקף לפי דין התורה (סעיף 2). קביעה זו תיעשה על ידי בתי הדין הרבניים על פי שאילתה שתובא לפניהם מאת בית המשפט הדין בדבר, ולגבי קביעה זו יחולו כל סדרי הדין החלים על תובענה רגילה בבית הדין הרבני, לרבות זכות הערעור.

חוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים) (תיקון). תשי"ג—1953

1. סעיף 2 לחוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים), תשי"ג—1953, בטל.

ד ב ר י ה ס ב ר

חוק בתי הדין הרבניים (אישור מינויים) (תיקון), תשי"ג—1953, נותן תוקף למפרע לכינון בתי דין רבניים שפעלו בשטח המדינה מאז הקמתה. כן ניתן אישור למפרע למינוים של דיינים שכהנו בבתי דין אלה, תקפו של חוק זה מוגבל לשנה אחת, אך טרם נמצא הסדר סופי לכינון בתי הדין הרבניים ולמינוי דייניהם ומקוים למצוא תוך שנה; החוק המוצע בא בינתיים לבטל את ההגבלה האמורה ולאפשר לבתי הדין הקיימים להמשיך ככהונתם עד שיבוא הסדר כאמור.

חוק מס נסיעות חוץ, תשי"ג—1953

1. חוק מס נסיעות חוץ, תשי"ג—1950, יתוקן כך:

בסעיף 3 (ב) יימחקו המלים: „ולא יעלה על 50% ממחיר זה“.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי חוק מס נסיעות חוץ, תשי"ג—1950, סעיף 3 (ב), ייקבע שיעור המס על ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, אולם לא יוכל לעלות על 50% מהמחיר. החוק המוצע בא להסיר את ההגבלה של 50%.

¹ ספר החוקים 160, מיום ב' בתמוז תשי"ב (25.6.52), עמ' 242.
² ספר החוקים 62, מיום כ"ח בכסלו תשי"א (7.12.50), עמ' 12.

